

به نام خدا

یادگیری با طعم لذت همراه با پیشرفت تحصیلی

مولفان :

امیرحسین معتمدنیا
توران خان اسکندری
اعظم معتمدنیا

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه : معتمدنیا، امیرحسین
عنوان و نام پدیدآور : یادگیری با طعم لذت همراه با پیشرفت تحصیلی / مولفان امیرحسین
معتمدنیا، توران خان اسکندری، اعظم معتمدنیا.
مشخصات نشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری : ۵۸ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۱۰۱-۸
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
موضوع : یادگیری - پیشرفت تحصیلی
شناسه افزوده : خان اسکندری، توران
شناسه افزوده : معتمدنیا، اعظم
رده بندی کنگره : PN۲۱۷۵
رده بندی دیویی : ۸۰۹/۲۱۵
شماره کتابشناسی ملی : ۹۴۹۳۸۲۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

نام کتاب : یادگیری با طعم لذت همراه با پیشرفت تحصیلی
مولفان : امیرحسین معتمدنیا - توران خان اسکندری - اعظم معتمدنیا
ناشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۳
چاپ : زیرجد
قیمت : ۵۸۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان :
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۱۰۱-۸
تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵.....	مقدمه
۹.....	فصل اول :
۹.....	یادگیری
۹.....	یادگیری
۱۲.....	نظریه های یادگیری
۱۲.....	دیدگاه رفتارگرایی
۱۶.....	نظریه شناختی اجتماعی
۱۷.....	دستاورد یادگیری
۱۸.....	پردازش شناختی
۱۹.....	مفهوم پردازش شناختی
۲۰.....	حافظه به عنوان یک پردازش شناختی
۲۱.....	حافظه به عنوان یک فرآیند شناختی در فرآیند یادگیری
۲۲.....	توجه به عنوان یک فرآیند شناختی
۲۳.....	پردازش به عنوان یک فرایند شناختی
۲۴.....	توالی به عنوان یک فرآیند شناختی
۲۴.....	یادگیری فعال
۲۵.....	فصل دوم:
۲۵.....	لذت یادگیری

۲۵	لذت از نگاه فلسفه .....
۲۷	لذت از نگاه روانشناسی .....
۲۸	لذت از دیدگاه اپیکوریسم به سه دسته تقسیم می شود: .....
۳۱	تدریس .....
۳۳	تدریس مؤثر .....
۳۴	-لذت از نگاه عصب روانشناسی .....
۳۵	استقبال از لذت یادگیری .....
۳۶	عوامل مؤثر بر یادگیری لذت بخش .....
۳۶	احساس ارتباط با محتوا .....
۳۷	مربی مؤثر .....
۴۱	فصل سوم : .....
۴۱	پیشرفت تحصیلی .....
۴۱	پیشرفت تحصیلی .....
۴۴	-نظریه های پیشرفت تحصیلی .....
۵۰	ابعاد پیشرفت تحصیلی .....
۵۳	منابع: .....

مقدمه

هر انسانی در طول روز چیزهای جدیدی را یاد می‌گیرد و تغییراتی در رفتار فرد در اثر تجربه ایجاد می‌شود حال این تغییرات به صورت اجباری و ناخوشایند باشد یا به صورت خوش آیند و لذت بخش لذت بخش بودن هر فعلی در زندگی انسان از اهمیت فراوانی برخوردار است به طوری که گویی غایت، زندگی لذت بردن یا ترک لذت است لذت مفهومی است که همواره مورد مناقشه فیلسوفان و فلسفه‌ها قرار گرفته و ایدئولوژی‌های گوناگونی برای موجه دانستن یا ندانستن آن به وجود آمده‌اند. معمولاً یادگیری^۱ شامل نگه داری و تغییر توانایی‌ها یا مهارت‌هایی است که یادگیرنده از پیش آن را داشته است (سید محمدی، ۱۳۹۴؛ ص، ۳). کیمبل^۲ یادگیری را به صورت تغییر نسبتاً پایدار در رفتار بالقوه توان رفتاری که در نتیجه تمرین تقویت شده رخ می‌دهد تعریف می‌نمایند (السون^۳ و هرگنهان^۴، ۱۹۹۳) پایه‌های رفتار و پدیدآیی شخصیت انسان از یادگیری مستقیم و غیر مستقیم سرچشمه می‌گیرد. فرآیند یادگیری امری است دائمی و نسبت به افراد مختلف فرق دارد. به نظر ثرندایک^۵ هرگاه واکنش موفقیت فرد در یک مسئله با پاداش توأم شود و رضایت خاطر او را فراهم سازد، در موقعیت‌های مشابه بعدی بروز آن عکس‌العمل زودتر صورت می‌گیرد در واقع رضایت بخش بودن فعلی به واسطه‌ی گرفتن پاداش منجر به ادامه و تکرار آن پاسخ به محرک مورد نظر می‌شود که این مطلب نقطه مقابل بی‌اشتهایی روانی است که ناشی از عدم داشتن نگرش مثبت است و

1- Learning

2- Kimbell

3-Olson

4 -Hergenhahn

5-Thormdike

نگرش مثبت ناشی از علاقه فرد نسبت به محرک است که این علاقه از انگیزش فرد نشأت می‌گیرد (افروز، ۱۳۹۰). بنابراین، لذت بردن از انجام کاری نوعی پاداش درونی است. برای لذت بردن ملزوماتی لازم است که از این بین نمی‌توان از انگیزش چشم پوشید که واینر^۱ (۱۹۹۰) می‌گوید انگیزش اغلب از یادگیری استنباط می‌شود و معمولاً برای روانشناس پرورشی یادگیری نشانه انگیزش است. بشر امروزه این اصل را به خوبی درک کرده است که یکی از پیش نیازهای اصلی برای پاسخ به چالش‌های علمی، صنعتی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و اخلاقی تغییر و تحول در سیستم آموزش و پرورش است و بی‌شک رسیدن به توسعه پایدار در این راستا پیشرفت‌های حاصله به دلیل فراگیری انسان در زمینه مختلف است. جهان و طبیعت دائماً در مسیر تحول می‌باشد و دلیل تلاش پیوسته انسان برای یادگیری همین امر است تا بتواند خود را با این تحولات هماهنگ کند و بر تجارب خود بی‌افزاید گستره یادگیری بسیار وسیع و بی‌نهایت است و در برگیرنده کل ادوار و شئون متفاوت زندگی بشری می‌باشد در حیطه فرآیند یادگیری طی چند دهه اخیر شاهد تحولات زیادی بوده ایم در حقیقت، یادگیری امری بسیار پیچیده‌ای است و فهم درونی یادگیرندگان از نحوه عملکردشان متناسب با مطالب دریافته‌شان و عوامل تأثیرگذار بر این دریافت‌ها تغییر می‌کند مواردی که آنها یاد می‌گیرند عموماً متشکل از تابعی از یک سری عوامل پیچیده هستند که عبارت‌اند از روش‌های آموزشی محتوا آمادگی یادگیری شرایط محیطی انگیزه یادگیرندگان و ابزارهای قابل دسترس و... که عواملی فراموش‌نشده هستند. اگر بخواهیم تغییرات مهم در یادگیری ایجاد شود دقت به شیوه عرضه محتوا از اهمیت بسزایی برخوردار است. با اصلاح در فرآیند یادگیری مطلوبیت یک برنامه آموزشی حاصل می‌شود و در این راه انتخاب استراتژی‌های مؤثر امری کاملاً یاری‌دهنده است. خلاقیت یکی از موارد مهم است که اکثراً با یادگیری مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. در دنیای پیچیده امروز خلاقیت و نوآوری که از مهارت‌های لازم و ضروری محسوب می‌شوند زیرا با ایجاد تفکرات جدید در ذهن انسان او را یاری کرده تا برای مسائل و مشکلاتش چاره جوید و

به حل آنها بپردازد با توجه به اینکه امروزه در جوامع مختلف شاهد رقابت های فشرده ای هستیم و این رقابتها صرفاً جهت به دست آوردن جدیدترین فناوری و منابع قدرت است، افراد تیزهوش، خلاق و صاحبان اندیشه نو و تفکر واگرا از جایگاه ویژه ای برخوردارند و به عنوان سرمایه های آن جامعه محسوب می شوند با دقت در این امر که زمان زیادی از روز را دانش آموزان در مدرسه می گذرانند و به کسب تجارب زیادی می پردازند، بنابراین می توان اظهار نمود که آموزش و پرورش و مدرسه نقش مهم و اساسی را در تحقق خلاقیت دانش آموزان ایفا می کنند. در چند دهه ی گذشته اکثر کشورهای جهان در مورد این امر که نظام آموزش و آمادگی کافی جهت رشد مهارت ها و دانش، لازم پرورش برای کار و زندگی همراه با موفقیت را در جامعه پیچیده امروزی به شهروندان خود نمی دهد نگرانی های زیادی داشته اند. از جمله مواردی که در جریان واکنش به این دغدغه ها مورد هدف قرار گرفته است سعی جهت بهبود سیستم روش ها و برنامه ریزی های آموزشی است با این حال با بررسی روش ها این امر مشخص شده که اکثر روش های آموزشی، مورد پذیرش برگرفته از روش های تدریس قدیمی و بر مبنای نظریه های مرسوم رفتارگرایانه اند که عموماً تدریس را بیان و انتقال واقعیت ها و اطلاعات به دانش آموزان می دانند؛ دقیقاً مانند پر کردن یک لیوان خالی می باشد در حالی که روش های ذکر شده جهت پرورش دانش و توانایی هایی که دانش آموزان نیاز دارند جهت زندگی روزمره خود، موفق نبوده است.

فصل اول :

یادگیری

یادگیری¹

انسان ها از بدو تولد تا پایان با فرآیندهای یادگیری متفاوتی روبرو هستند به گونه ای که زندگی انسان نیز تا حد زیادی با این مفهوم آمیخته شده است در اوایل قرن بیستم زمانی که رفتارگرایی به یک مکتب فکری اصلی تبدیل شد یادگیری به کانون اصلی مطالعه در روانشناسی تبدیل شد امروزه یادگیری به عنوان یک مفهوم مهم در حوزه های متعدد روانشناسی از جمله روانشناسی، شناختی آموزشی، اجتماعی و رشدی باقی مانده است (چری و مورین،² ۲۰۲۲) و لذا براساس رویکردهای مختلفی که در علم روانشناسی وجود دارد، تعاریف مختلفی از مفهوم یادگیری ارائه شده است به طوری که رفتارگرایان یادگیری را تغییر در رفتار قابل اندازه گیری و قابل مشاهده دانسته و کسانی که پیرو مکتب شناختی هستند آن را تغییر در بینش های گذشته و یا کسب بینش های جدید می دانند، شاید یکی از کاملترین، تعاریف تعریف یادگیری از دیدگاه مارکیز و هالویز باشد؛ از دیدگاه آنها یادگیری عبارتند از فرایند تغییراتی "نسبتاً" پایدار در رفتار بالقوه شخص که بر اثر تجربه حاصل شده باشد(زاهدی و فخری، ۱۳۹۴)

1-Learning

2-Cherry & Morin Marquis & Hallows

یادگیری یک تغییر "نسبتاً پایدار در رفتار است که نتیجه تجربه است کسب اطلاعات، دانش و مهارت است. وقتی به یادگیری فکر میکنید تمرکز بر آموزش رسمی که در دوران کودکی و اوایل بزرگسالی انجام می شود، آسان است. اما یادگیری یک فرآیند مداوم است که در طول زندگی اتفاق افتد کلاس درس محدود نمی شود یادگیری به معنای حفظ دانشی است که به دست آورده می شود. اگر آن کلمه جدید واژگانی در زمینه دیگری دیده شود، معنای آن فهمیده خواهد شد یادگیری در نتیجه تجربه می افتد. فرآیند یادگیری زمانی شروع می شود که فراگیر یک تجربه جدید داشته باشد، چه خواندن یک کلمه جدید گوش دادن به کسی که یک مفهوم را توضیح میدهد یا امتحان یک روش جدید برای حل یک مشکل هنگامی که روشی را برای جوشاندن تخم مرغ یا روش دیگری برای کار امتحان گردد، می توان تعیین کرد که آیا برای فراگیر مفید است یا خیر و سپس در آینده از آن استفاده کند (چری و مورین^۱، ۲۰۲۲). آخرین یافته های تحقیقاتی نشان داده است که کلید ورود به جامعه دانش محور، یادگیری است. هر شخص با کمک یادگیری قادر به تولید و ساختن دانش می شود در عصر کنونی با کمک فناوری ارتباطات می توان یادگیری را آسان کرده و امکان ساختن دانش را برای تعداد بیش تری از افراد در جامعه فراهم نمود. در این عرصه انتقال دانش از طریق کتاب و معلم با تاکید بر تکرار حافظه و پاداش تشویق یا نمره ی قبولی جای خود را به ساختن «دانش» از طریق یادگیری عمقی تحلیل، ترکیب ارزشیابی و ... داده است. در دهه های اخیر این تحول از دیدگاه رفتارگرایی به دیدگاه سازنده گرایی شکل گرفته و در جهت بهبود بخشیدن فرآیند یاددهی- یادگیری مورد تاکید جهانی قرار گرفته است (به نقل از ایمان زاده، ۱۳۹۹) باید بپذیریم که امروزه رویکردهای یاددهی- یادگیری دچار تغییراتی شده است، فراگیران ترجیح می دهند که در کلاس درس و یادگیری نقش فعالی را ایفا نمایند امروزه کمتر فراگیری پیدا می شود که در کلاس درس نقش منفعل را ترجیح

دهد از طرفی دیگر موقعیت های یادگیری و ابزارها نیز دچار تغییراتی شده است فراگیران استفاده از ابزارهای الکترونیکی از جمله تلفن، همراه، تبلت لپ تاپ و سایر ابزارهای مرتبط، را در فرآیند یادگیری ترجیح می دهند و جدای از این موارد تحقیق ها نشان داده است که این ابزارها با قابلیت های تصویری و صوتی به صورت همزمان حواس بیشتری را در انسان درگیر حس دیداری و شنوایی و در نتیجه باعث یادگیری عمیق تری می شوند؛ این در حالی است که در موارد تدریس کتاب هایی که به صورت متن ارائه می شود بر یک جنبه حواس بیشتر تاکید می شود. (بیشتر شنوایی)؛ بنابراین در حال حاضر با توجه به این، تحولات یکی از مهمترین مواردی که در رویکردهای یادگیری تحصیلی باید به آن توجه شود ایجاد موقعیتهای یادگیری جذاب است، این اقدام می تواند از طریق استفاده از فناوریهای صوتی و تصویری انجام شود و همچنین میتوان برنامه کاربردی مثال های عینی از محتوا را تحقق بخشید (کاویانی لیاقت، دار زمانی و عابدینی، ۱۳۹۶) حال آن که عصر حاضر، عصر ارتباطات و اطلاعات است؛ اطلاعاتی که در زمان بسیار کوتاهی دو برابر تا چند برابر می شوند و امروزه استفاده از این فناوری ها در فرایند آموزش انکارناپذیر است. اگر تا دیروز، آموزش از معلمان و مربیان و کتاب به عنوان اصلی ترین منبع سود می برد ولی امروزه آموزش و پرورش با روش ها ابزارها و محیط های ارتباطی نوینی مواجه است و آنچه در دنیای آموزش حائز اهمیت است این است که نظام آموزشی هر کشور محیط یادگیری پویا و به روزی را برای هر فرد فراهم می کند. اکنون آموزش به سوی آموزش فعال پیش می رود (به نقل از فرید، ۱۳۹۷). به هر حال، آموزش مدرن امروزی یادگیری سریع را ضروری می داند و برای تسهیل یادگیری و پیشرفت تحصیلی فراگیران در زمینه های مختلف درسی و تحصیلی از این امکانات جدید رسانه ای مانند فیلم نوارهای ویدئویی آموزشی و غیره از منابع بسیاری کمک می گیرد رسانه هایی که جریان آموزش را متنوع می کنند، علاقه و انگیزه فراگیران را برای یادگیری افزایش می دهند و در نهایت یادگیری را عمیق، آسان و جذاب می سازند تا فراگیران را به، تمرکز توجه و دقت بر موضوع سوق دهند. (شعاری نژاد، ۱۳۹۸)

نظریه های یادگیری

دیدگاه ها و نظریه های مختلفی در باب روانشناسی یادگیری وجود دارد که میتوان از آن جمله به دیدگاه های شناخت، اجتماعی اطلاعات پردازش، شناختی ساختارگرایی شناختی و ساختارگرایی اجتماعی تقسیم می شوند (سانتراک، ۲۰۰۸) که در این بخش به بررسی دیدگاه رفتاری و شناخت اجتماعی می پردازیم.

دیدگاه رفتارگرایی

در مکتب رفتارگرایی، علت رفتار را باید از روی تجارب قابل مشاهده توضیح داد، نه از روی فرآیندهای ذهنی از نظر رفتار گراها، رفتار هر چیزی است که از ما به شکلی آشکار سر می زند. روانشناسان، فرآیندهای ذهنی فرآیندهای ذهنی به فکر کردن ایجاد احساسات و برانگیختن انگیزه ی درونی برای کنترل رفتار اطلاق می شود را با افکار احساسات و انگیزه هایی که هر یک از ما تجربه می کنیم، اما برای دیگران قابل مشاهده نیستند مشخص می کنند با این حال ندیدن، افکار احساسات و انگیزه ها، دلیل بر غیر واقعی بودن آنها نیست از نظر رفتارگرایان این افکار احساسات و انگیزه ها مسائل مناسب و مهمی برای دانش رفتاری نیستند زیرا آنها را نمیتوان به طور مستقیم مشاهده کرد (سانتراک، ۲۰۰). دو دیدگاه رفتاری، شرطی سازی کلاسیک و شرطی سازی عاملی که به طور خلاصه به توضیح آنها خواهیم پرداخت این نظرگاه را تعدیل کرده اند این دو دیدگاه بر یادگیری همبسته، که فراگیری دو رویداد مرتبط همبسته را در بر می گیرد تأکید دارند برای نمونه یادگیری همبسته زمانی روی می دهد که دانش آموز رویدادی خوش آیند را با یادگیری مطلبی در مدرسه پیوند می دهد نظیر لبخند زدن معلم به کودک هنگامی که از او سؤال جالبی می پرسد به عبارت دیگر یادگیری همبسته نوعی یادگیری است که در آن دو نوع رویداد شرطی سازی کلاسیک و شرطی سازی عاملی به هم پیوند خورده اند. شرطی سازی کلاسیک مدیون آزمایش های زیست شناس روسی به نام پاولف است که آزمایش های براق سگ و غذا شهرت بسیاری دارد حال آنکه کشف